

Šifra kandidata:
A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center

M 0 5 1 5 0 1 1 1 M

SPOMLADANSKI ROK
TAVASZI IDŐSZAK

GEOGRAFIJA FÖLDRAJZ

≡ Izipitna pola 1 ≡
1. feladatlap

Četrtek, 9. junij 2005 / 100 minut
2005. június 9., csütörtök / 100 perc

Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik. Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca. Izipitni poli je dodana barvna priloga.

Engedélyezett segédeszközök: a jelölt töltőtollat vagy golyóstollat hoz magával. A jelölt két értékelőlapot is kap. A feladatlap egy színes mellékletet is tartalmaz.

SPLOŠNA MATURA
ÁLTALÁNOS ÉRETTSÉGI VIZSGA

Navodila kandidatu so na naslednji strani.
A jelöltnek szóló útmutató a következő oldalon olvasható.

*Ta pola ima 20 strani, od tega 3 prazne.
A feladatlap terjedelme 20 oldal, ebből 3 üres.*

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar.

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na prvi strani in na ocenjevalna obrazca).

Odgovarjajte v povedih, ne le z besedo ali besedno zvezo. Odgovore vpisujte v za to predvidene prostore, z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom. Pišite čitljivo. **Nejasne in nečitljive rešitve ter nejasni lastni popravki se ovrednotijo z nič (0) točkami.**

Ob nalogah je v oklepaju na desni strani navedeno možno število točk.

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

ÚTMUTATÓ A JELÖLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót! Semmit se hagyjon ki!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg ezt a felügyelő tanár nem engedélyezi!

Ragassza vagy írja be kódszámát (a feladatlap első oldala jobb felső sarkában levő keretbe és az értékelőlapokra)!

*Teljes mondatokban válaszoljon, ne csak szavakkal vagy szó szerkezetekkel! Válaszait – töltőtollal vagy golyóstollal – írja az erre kijelölt helyre! Írjon olvashatóan! **Az olvashatatlan megoldásokat és a zavaros javításokat nulla (0) ponttal értékeljük.***

A feladatok mellett zárójelben feltüntettük az elérhető pontszámot is.

Bízzon önmagában és képességeiben!

Eredményes munkát kívánunk.

A1 – OBČA / ÁLTALÁNOS FÖLDRAJZ

1. **Slika 1** prikazuje poenostavljen in splošen model rastlinskih pasov od ekvatorja do severnega pola. Navedene skupine **naravnega rastlinstva** vpišite v model tako, kakor si **sledijo od severa proti jugu**. Za pomoč je ena skupina rastlinstva že vpisana.

Az 1. sz. rajz a növényzeti övezetek egyszerűsített és általános modelljét ábrázolja az Egyenlítőtől az Északi sarkig. A felsorolt **természetes növényzeteket** írja a modellbe, ahogy **északról dél felé** húzódnak! Segítségként egy növényzetet már beírtunk az ábrába.

Savansko rastlinstvo / Szavanna

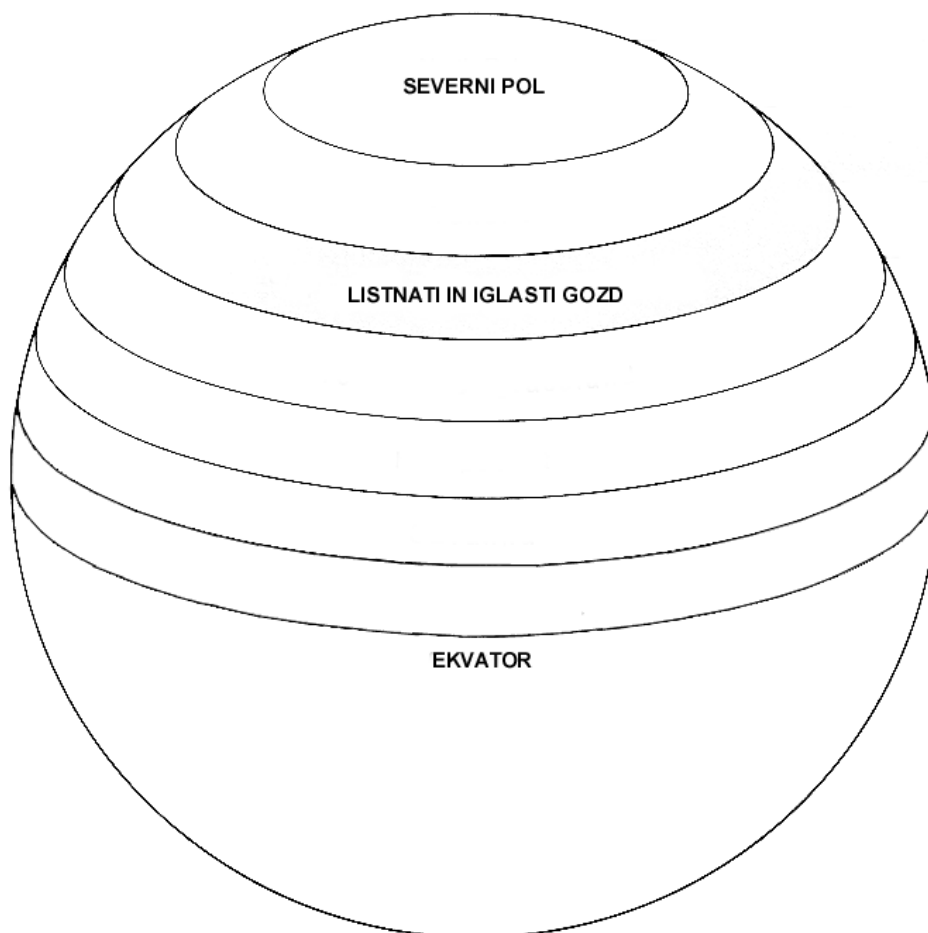
Tundrsko rastlinstvo / Tundra

Stepsko rastlinstvo / Sztyepp

Tropski deževni gozd / Trópusi esőerdő

Pučavsko rastlinstvo / Sivataji növényzet

Slika 1 / 1. sz. rajz

(Vir: Galbraith, I., 1995: *Understanding the Physical World*, str. 112. Oxford University Press. Oxford)

(2 točki/pont)

2. Kako imenujemo **tip naravnega rastlinstva**, ki ga prikazujeta fotografiji v **prilogi 1 (Priloga k Izpitni poli 1)**, in za kateri **toplotni pas** je najznačilnejši?

Hogyan nevezzük azt a természetes növényzettípust, amelyet az 1. sz. melléklet (az 1. sz. feladatlap melléklete) két fotója mutat be? Melyik hőmérsékleti övezet legjellegzetesebb növényzettípusa ez?

Tip rastlinstva: / Növényzettípus: _____

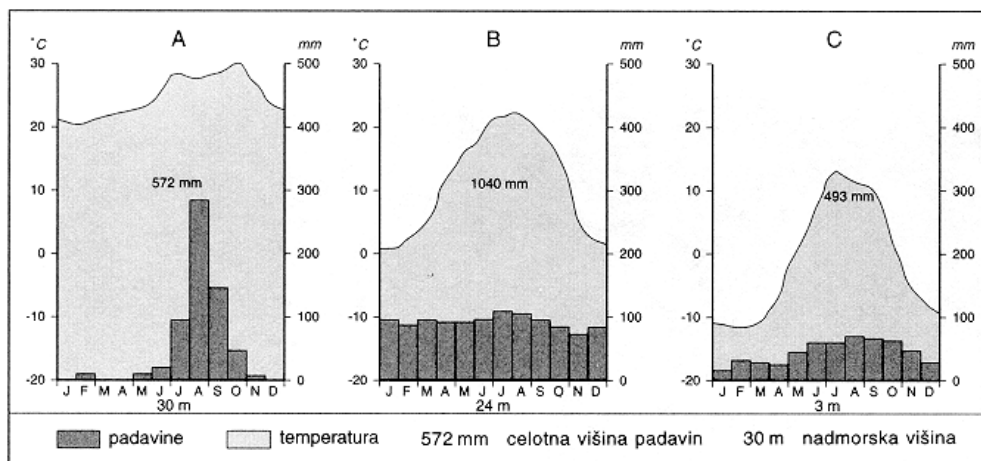
Toplotni pas: / Hőmérsékleti övezet: _____

(2 točki/pont)

3. **Graf 1** prikazuje klimograme (A, B in C) treh različnih podnebij. Za vsako od teh podnebij navedite **značilen tip naravnega rastlinstva**.

Az 1. sz. grafikon három különböző éghajlat diagramját (A, B és C) ábrázolja. Nevezze meg az egyes éghajlati típus jellegzetes természetes növényzetét!

Graf 1 / 1. sz. grafikon

(Vir: Kunaver, J., 1996: *Obča geografija. Delovni zvezek za 1. letnik srednjih šol*, str. 41. DZS. Ljubljana)

A _____

B _____

C _____

(3 točke/pont)

4. Fotografiji v **prilogi 2 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazujeta najbolj razširjena tipa naravnega rastlinstva v **tropskem pasu**. Ljudje vplivajo nanju predvsem negativno. Za posamezen tip rastlinstva napišite **vzrok** za njegovo **ogroženost**.

*A 2. sz. melléklet (az 1. sz. feladatlap melléklete) két fotója a trópusi övezet két leginkább elterjedt növényzettípusát ábrázolja. Az emberek főleg negatívan befolyásolják őket. Írja a növényzettípusokhoz **veszélyeztetettségük okát!***

Tropski deževni gozd: / Trópusi esőerdő: _____

Savansko rastlinstvo: / Szavanna: _____

(2 točki/pont)

5. Pojasnite, zakaj v gospodarsko **slabše razvitih državah** praviloma posvečajo manj pozornosti **obnavljanju gozdov** kakor v razvitih državah.

*Fejtse ki, miért szentelnek a **kevésbé fejlett országokban** általában kevesebb figyelmet az **erdők újratelepítésére**, mint a fejlett országokban!*

(1 točka/pont)

A2 – OBČA / ÁLTALÁNOS FÖLDRAJZ

6. Obkrožite ustrezno črko pri posameznem **dejavniku** glede na to, ali ima pozitiven (**P**) ali negativen (**N**) vpliv na **zgotitev** prebivalstva.

*Karikázza be az egyes **tényező** betűjelét tekintettel arra, vajon pozitívan- (**P**), vagy negatívan (**N**) befolyásolják a **népsűrűséget!***

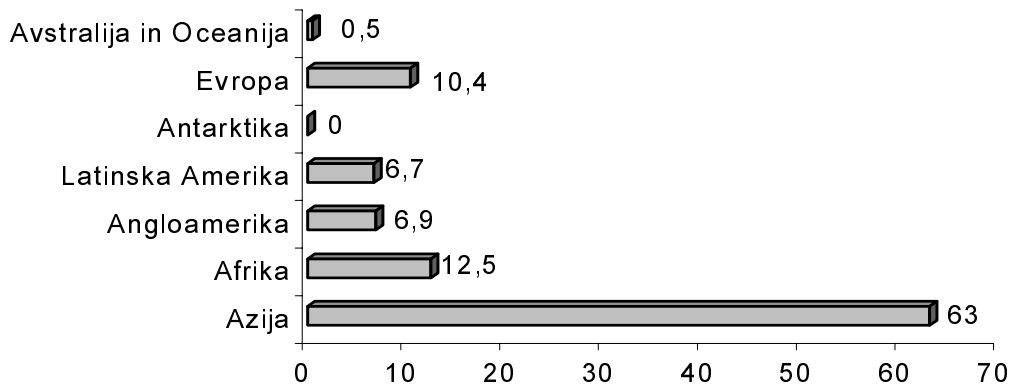
Stik kopnega z morjem. <i>A szárazföld érintkezése a tengerrel.</i>	P	N
Osojno pobočje. <i>Árnyékos lejtő.</i>	P	N
Območje tundre. <i>A tundra térsége.</i>	P	N
Zaloge rudnega bogastva. <i>Ásványkincs-készletek.</i>	P	N
Razvitost prometnega sistema. <i>A közlekedési rendszer fejlettsége.</i>	P	N
Kraški svet. <i>Karsztvidék.</i>	P	N

(2 točki/pont)

7. S pomočjo **grafa 2** dopolnite povedi.

A 2. sz. grafikon segítségével egészítse ki a mondatokat!

Graf 2 / 2. sz. grafikon: Delež prebivalstva po celinah / A népesség részarányai kontinensekként

Poselitev prebivalstva po celinah je zelo neenakomerna. Največji delež svetovnega

prebivalstva živi v _____, medtem

ko je _____ brez stalnih prebivalcev. Na celinah, kjer

prevladujejo države v razvoju, živi kar _____ % celotnega

prebivalstva. Večina prebivalstva živi na _____ poluti.

A kontinensek lakottsága nagyon egyenlőtlen. A világnépesség legnagyobb része –ban / ben él, miközben a / az _____ -on / án nincs állandó lakosság. Azokon a kontinenseken, ahol a fejlődő országok többsége található, az összlakosság _____ % -ka él. A népesség többsége a / az _____ féltéken él.

(2 točki/pont)

8. V tabeli 1 izračunajte naravni prirastek.

Az **1. sz. táblázatban számítsa ki a természetes szaporulatot!**

Tabela 1 / 1. sz. táblázat

Država Ország	Rodnost A születek száma (‰)	Smrtnost Elhalálozás (‰)	Naravni prirastek Természetes szaporulat (‰)	Pričakovana življenjska doba Várható élettartam (let / években)
Bangladeš Banglades	41	14		53
Nemčija Németország	11	12		75

(1 točka/pont)

9. Rodnost v Bangladešu je v primerjavi z Nemčijo izjemno visoka. Napišite dva **vzroka**, zaradi katerih se v Bangladešu **rodi** več otrok.

*Bangladesben a születek száma Németországgal összehasonlítva kiemelkedően magas. Írjon le két **okot**, amelyek következtében Bangladesben több gyermek **születik!***

1 _____

2 _____

(2 točki/pont)

10. Napišite dva **načina**, s katerima bi lahko **država pomagala ženskam** v Bangladešu, da bi se odločile za **manj** otrok.

*Írja le két **módját** annak, **hogyan segíthetné az állam** Bangladesben a **nőket** abban, hogy **kevesebb** gyermeket vállaljanak!*

1 _____

2 _____

(2 točki/pont)

11. Na podlagi podatkov iz **tabele 1 predvidite** nadaljnji **razvoj** prebivalstva v Nemčiji in **opišite** eno od **posledic** takšnega razvoja za prebivalstvo te države.

Az 1. sz. táblázat alapján prognosztizálja a népesség fejlődését Németországban, és írja le az effajta fejlődés következményét az ország lakossága viszonylatában!

(1 točka/pont)

B1 – SVET / A VILÁG

12. **Karta 1** prikazuje razprostranjenost **kotlin** in **višavij** v Afriki. V označene kotline in višavja (v **karto 1**) **vpišite** ustrezne **številke** naštetih reliefnih enot.

Az **1. sz. térkép** Afrika **medencéit** és **magasföldjeit** ábrázolja. A térképen található medencékhez és magasföldrekhöz **írja** az alábbi domborzati egységek **megfelelő számát!**

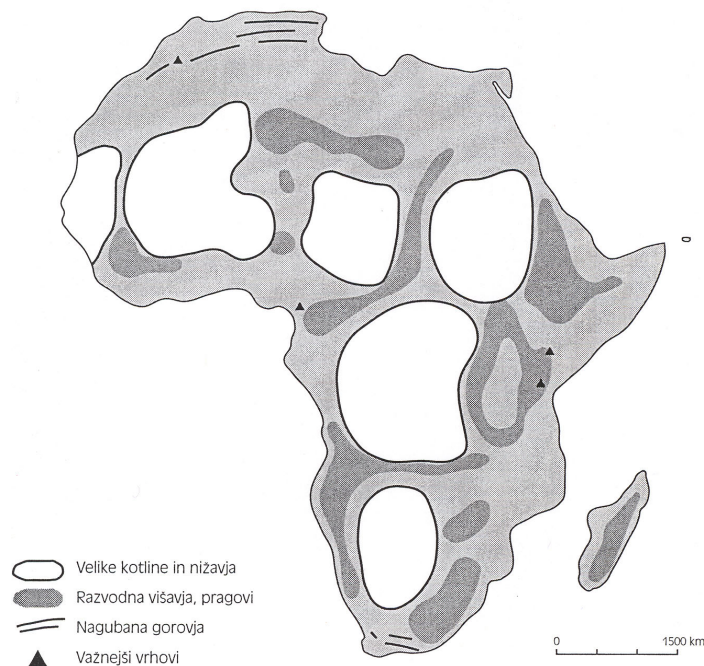
1 – Kalaharska kotlina
Kalahári-medence

3 – Etiopsko višavje
Etióp-magasföld

2 – Čadska kotlina
Csád-medence

4 – Zmajeve gore
Sárkány-hegység

Karta 1

(Vir: Cunder, K., 2000: Testi za regionalno geografijo Azije in Afrike, str. 89. ZRSŠ. Ljubljana)

(2 točki/pont)

13. Opišite, zakaj je na severu Afrike nastalo **nagubano gorovje**.

Írja le, miért alakult ki Afrika északi részén **gyűrthegység!**

(1 točka/pont)

14. Obkrožite črki pred **dvema** **pravilnima** odgovoroma.

Karikázza be a két helyes felelet előtti betűt!

Jedro afriške celine gradijo:

Az afrikai kontinens ősmasszívumát a következő kőzetek alkotják:

- A apnenec / mészkő,
- B granit / gránit,
- C pesek / homok,
- D glina / agyag,
- E gnajs / gneisz.

(2 točki/pont)

15. Iz katerega **geološkega** **obdobja** so kamnine, ki gradijo jedro afriške celine?

Mely földtörténeti korszakban keletkeztek az afrikai ősmasszívumot alkotó kőzetek?

(1 točka/pont)

16. Opišite **dva** **družbenogeografska** **vzroka**, ki sta poleg številnih naravnih bogastev v Afriki vplivala na **razvoj rudarstva**.

Írjon le két társadalomföldrajzi okot, amely a változatos természeti kincsek mellett befolyásolta a bányászat fejlődését Afrikában!

1 _____

2 _____

(2 točki/pont)

17. Pojasnite **dva** **razloga**, zakaj pomen **rudarjenja** v številnih afriških državah v zadnjem času stagnira ali celo upada.

Magyarázzon meg két okot, amelynek következtében az utóbbi időben Afrika számos országában pang vagy csökken a bányászat!

1 _____

2 _____

(2 točki/pont)

B2 – SVET / A VILÁG

18. V prilogi 3 (Priloga k Izpitni poli 1) so s črkami **A**, **B** in **C** označena območja z različno gostoto prebivalstva v ZDA. Razvrstite jih tako, da najprej zapišete črko območja z največjo, nato s srednjo in z redko poselitvijo prebivalstva.

A 3. sz. mellékleten (az 1. sz. feladatlap melléklete) az A, B és C betű az USA különböző népsűrűségű területét jelöli. Állítsa fel rangsorukat népességük nagyságrendje szerint a legnagyobbal kezdve!

(1 točka/pont)

19. V prilogi 3 (Priloga k Izpitni poli 1) sta s črkama **D** in **E** označeni območji z gostejšo poselitvijo prebivalstva v Kanadi. Pojasnite, zakaj **število prebivalstva** na območju **D ne narašča** tako hitro kakor na območju **E**.

A 3. sz. mellékleten (az 1. sz. feladatlap melléklete) a D és E betű Kanada sűrűbben lakott területeit jelöli. Magyarázza meg, miért nem növekszik a D területen a lakosság száma olyan gyorsan, mint az E területen!

(1 točka/pont)

20. Poimenujte veliko **urbanizirano** območje v **vzhodnem** delu **ZDA** in opišite njegove **značilnosti**.

Nevezze meg az USA keleti részén elterülő nagy urbanizált térséget, és írja le ennek jellegzetességeit!

Veliko urbanizirano območje: _____

Nagy urbanizált térség: _____

Opis / Leírás: _____

(2 točki/pont)

21. Naštejte tri **vzroke**, ki vplivajo na visoko stopnjo urbanizacije območja iz naloge 20.

Soroljon fel három okot, amely befolyásolja a 20. feladatban megnevezett térség magas fokú urbanizációját!

1 _____

2 _____

3 _____

(3 točke/pont)

22. Mesta v ZDA imajo značilno notranjo prostorsko organiziranost. Okrog poslovnega središča se večinoma širi **notranji del mesta**, kjer propadanje stavb, droge in kriminal ter pomanjkanje zelenih površin močno vplivajo na življenje ljudi. **Razložite**, zakaj so naštetih **procesih značilni za ta del mesta**.

Az USA városainak térbeli felépítése jellegzetes. Az üzletközpont körül többnyire a belváros területén, ahol az épületek lepusztulása, a kábítószeres bűnözés, valamint a zöld területek hiánya erősen befolyásolja az emberek életét. Magyarázza meg, miért jellemzik a felsorolt folyamatok ezt a városrészt!

Propadanje stavb / Az épületek lepusztulása: _____

Droge in kriminal / Kábítószeres és bűnözés: _____

Pomanjkanje zelenih površin / A zöld területek hiánya: _____

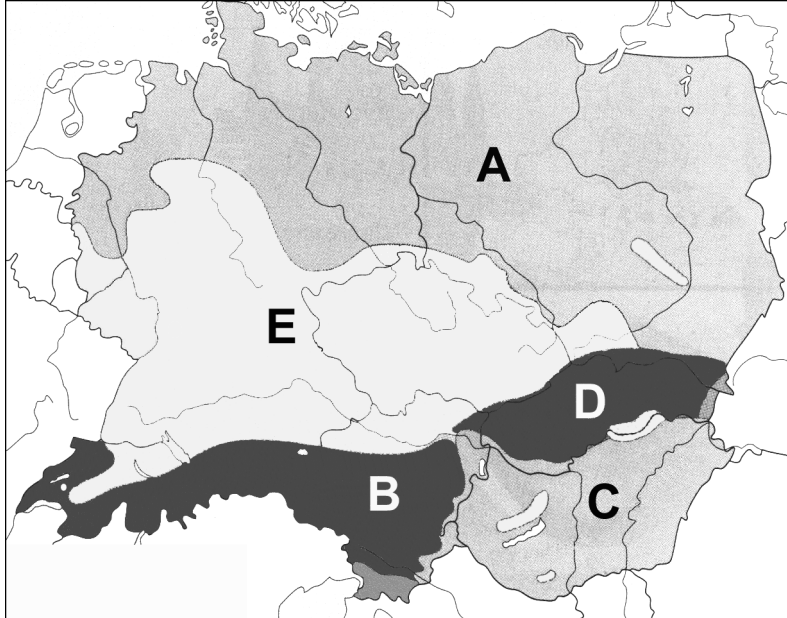
(3 točke/pont)

C1 – EVROPA / EURÓPA

23. Poimenujte v **sliki 2** prikazane **naravne enote**.

Nevezze meg a **2. sz. képen** ábrázolt **természeti egységeket!**

Slika 2 / 2. sz. kép

(Vir: Senegačnik, J., Drobnjak, B., Otič, M., 1999: Živim v Evropi, str. 74. Modrijan. Ljubljana)

A _____

B _____

C _____

D _____

(2 točki/pont)

24. **Priloge 4, 5 in 6 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazujejo **kmetijske pokrajine** v Srednji Evropi. Dopolnite razpredelnico tako, da k vsaki prilogi pripišete ustrezno **črko pokrajine iz slike 2**.

A 4., 5. és 6. sz. mellékletek (az 1. sz. feladatlap melléklete) Közép-Európa mezőgazdasági térségeit ábrázolják. Egészítse ki a táblázatot úgy, hogy mindegyik melléklethez írja a 2. sz. kép megfelelő **betűjelét!**

Priloga 4 4. sz. melléklet	
Priloga 5 5. sz. melléklet	
Priloga 6 6. sz. melléklet	

(2 točki/pont)

25. Poimenujte **prevladujoči kmetijski panogi**, ki sta značilni za severni in južni del **naravne enote A** iz **slike 2**, in za vsako od njiju pojasnite **pogoj** (vzrok) za **takšno usmeritev**.

Nevezze meg azt a két meghatározó mezőgazdasági ágazatot, amely a 2. sz. kép A –val jelölt természeti egységének északi és déli részére jellemző, majd mindkettő esetében fejtse ki az effajta irányultság feltételét (okát)!

Kmetijska panoga **severnega** dela: _____

Az **északi** rész mezőgazdasági ágazata: _____

Pojasnitev / Okfejtés: _____

Kmetijska panoga **južnega** dela: _____

A **déli** rész mezőgazdasági ágazata: _____

Pojasnitev / Okfejtés: _____

(3 točke/pont)

26. Poimenujte **obliko kmetijstva** na **prilogi 4 (Priloga k Izpitni poli 1)** in razložite, zakaj so **proizvodi** te kmetijske panoge danes med kupci zelo **priljubljeni**.

Nevezze meg a 4. sz. melléklet (az 1. sz. feladatlap melléklete) mezőgazdasági formáját, és magyarázza meg, miért annyira közkedveltek ennek a mezőgazdasági ágazatnak a termékei!

Oblika kmetijstva / Mezőgazdasági forma: _____

Razlaga / Magyarázat: _____

(2 točki/pont)

27. Ta oblika kmetijstva se v zadnjem času sooča s številnimi problemi. Pojasnite, kako bi pripomogli k **nadaljnemu razvoju te panoge**.

Ez a mezőgazdasági mód sok problémával szembesül az utóbbi időben. Magyarázza meg, hogyan segíthető elő ezen ágazat további fejlődése!

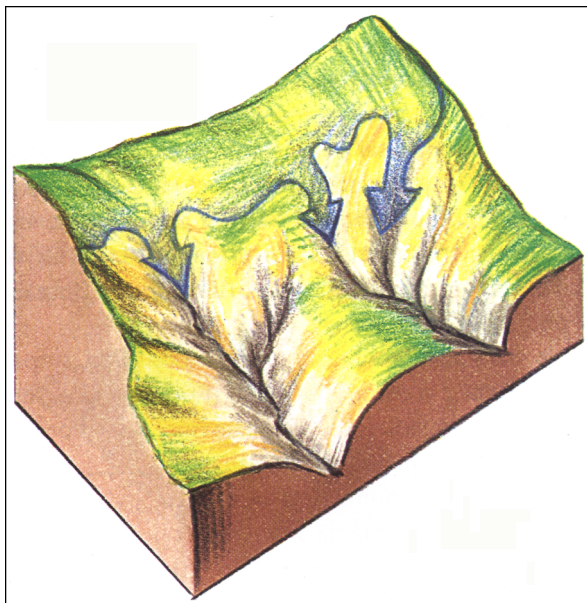
(1 točka/pont)

C2 – EVROPA / EURÓPA

28. **Slika 3** prikazuje procese, ki vplivajo na reliefno oblikovanje ene izmed pokrajin, ki so na **prilogi 7 (Priloga k Izpitni poli 1)** označene s črkami **A, B** in **C**. Poimenujte to pokrajino in enega od procesov.

A 3. sz. kép azokat a folyamatokat ábrázolja, amelyek befolyásolják a 7. sz. mellékleten (az 1. sz. feladatlap melléklete) A, B és C betűvel jelölt tájak egyikének domborzati kialakulását. Nevezze meg a tájat és az egyik folyamatot!

Slika 3 / 3. sz. kép

(Vir: Senegačnik, J. in Drobnjak, B., 2002: Obča geografija za 1. letnik gimnazij, str. 37. Modrijan. Ljubljana)

Ime pokrajine / A táj neve: _____

Ime procesa / Folyamat: _____

(2 točki/pont)

29. Pojasnite, zakaj se je v **preteklosti** v pokrajini, ki je na **prilogi 7 (Priloga k Izpitni poli 1)** označena s črko **C**, **razvila težka industrija**.

Magyarázza meg, miért fejlődött ki a múltban a nehézipar a 7. sz. mellékleten (az 1. sz. feladatlap melléklete) C betűvel jelölt tájon!

(1 točka/pont)

30. Opišite dva **vzroka**, ki sta po **2. svetovni vojni** vplivala na novo **prostorsko razmestitev industrije** v zahodni Belgiji s težiščem v **Flandriji**.

*Röviden magyarázza meg két **okát** annak, ami a **második világháborút** követően befolyásolta az **ipar térbeli újrafelosztását** Belgium nyugati részén, **flamand** súlyponttal!*

1 _____

2 _____

(2 točki/pont)

31. Na **prilogi 7 (Priloga k Izpitni poli 1)** je s črko **A** označena močno urbanizirana pokrajina. Poimenujte somestje, ki se tam nahaja, in za mesti Rotterdam in Haag napišite njuni prevladujoči funkciji.

*A **7. sz. mellékleten (az 1. sz. feladatlap melléklete)** A betűvel egy kiemelkedően urbanizált övezet van megjelölve. Nevezze meg az ott található konurbációt, majd írja le Rotterdam és Hága városok legfontosabb szerepkörét!*

Somestje / Konurbáció: _____

Rotterdam: _____

Haag: _____

(2 točki/pont)

32. Na **prilogi 7 (Priloga k Izpitni poli 1)** je s črko **B** označena nizozemska pokrajina **Frizija**, kjer prevladuje usmeritev v **mlečno govedorejo**. Naštejte dva vzroka za takšno gospodarsko usmeritev in razložite, zakaj tam **ni velikih**, gospodarsko pomembnih **pristanišč**.

*A **7. sz. mellékleten (az 1. sz. feladatlap melléklete)** B betűvel egy holland táj, **Frízia** van megjelölve, ahol a **tejtermelés** van leginkább elterjedve. Sorolja fel az effajta gazdasági irányultság két okát, majd magyarázza meg, miért **nincsenek ott nagy**, gazdaságilag fontos **kikötővárosok!***

Vzroka / Okok:

1 _____

2 _____

Razlaga / Magyarázat: _____

(3 točke/pont)

PRAZNA STRAN
ÜRES OLDAL

PRAZNA STRAN
ÜRES OLDAL

PRAZNA STRAN
ÜRES OLDAL